

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 208/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného zákonnou zástupkyňou [REDAKOVANÉ] právne zastúpeného AK JUDr. Silvia Tatarková, s.r.o., Škultétyho 472/10, Martin, proti uzneseniu Krajského súdu Žilina č. k. 15CoP/9/2024-320 z 15. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 22. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Súčasne žiada priznať náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že Okresným súdom Žilina je pod sp. zn. 21P/203/2021 vedené konanie vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému sťažovateľovi. Matka sa podaným návrhom domáhala zmeny (rozšírenia) styku s maloletým sťažovateľom, ktorý bol naposledy upravený uznesením okresného súdu č. k. 21P/203/2021-34 z 3. novembra 2021 tak, že matka je oprávnená stýkať sa s maloletým v tam bližšie určenom rozsahu v prítomnosti otca.

3. Okresný súd návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia sčasti vyhovel a uznesením č. k. 21P/203/2021-278 z 8. decembra 2023 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) upravil jej styk s maloletým sťažovateľom v rozsahu každého párneho týždňa v sobotu od 9.00 h do 18.00 h

a v nedeľu od 9.00 h do 18.00 h, každého nepárneho týždňa v stredu v čase od 16.00 h do 18.00 h a taktiež počas vianočných prázdnin, pričom rozhodol, že styk sa bude realizovať za prítomnosti starej matky maloletého sťažovateľa.

4. O odvolaní otca krajský súd rozhodol napadnutým uznesením, ktorým uznesenie okresného súdu zmenil podľa § 388 Civilného sporového poriadku v spojení s § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku tak, že návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Nestotožnil sa s právnym záverom okresného súdu o splnení podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia, keďže z návrhu matky nevyplývalo, že by bol ohrozený život alebo zdravý vývin maloletého sťažovateľa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ vyjadruje nesúhlas s právnym názorom krajského súdu o nesplnení podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia. Krajský súd totiž nezohľadnil, že prítomnosť otca pri styku nie je v jeho záujme a rovnako ani v záujme jeho sestry maloletej [REDAKOVANÉ], keďže otec sa počas realizácie styku správa agresívne, vyvoláva konflikty a osočuje matku oboch detí. Krajský súd tak rezignoval na zohľadnenie najlepšieho záujmu maloletého sťažovateľa, hoci ten by mal byť prvoradým hľadiskom pri jeho rozhodovaní. Napadnutým uznesením pritom nie je rešpektované ani právo matky na rovnocenný a pravidelný styk s maloletým sťažovateľom, ale sú uprednostnené len rodičovské práva otca. Maloletý sťažovateľ nemá v dôsledku prítomnosti otca pri styku možnosť rozvíjať jeho vzťah so svojou matkou, čím je porušované taktiež jeho základné právo na súkromný a rodinný život. Rovnako namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, ktorý sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s potrebou prítomnosti otca pri uskutočnení styku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Hneď v úvode ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ (kvalifikovane právne zastúpený) sa v petite ústavnej sťažnosti domáha vyslovenia, že „*krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 15CoP/9/2024 porušil*“ jeho v bode 1 označené ústavné práva, no z dôvodov samotnej ústavnej sťažnosti je zrejmé, že táto je nasmerovaná práve proti napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu, ktorého ústavnú akceptovateľnosť sťažovateľ spochybňuje. Preto ustálil predmet konania tak, ako je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

7. V kontexte uplatnenej sťažnostnej argumentácie a vymedzeného predmetu konania, ktorým je posúdenie ústavnej udržateľnosti rozhodnutia všeobecného súdu vo veci neodkladného opatrenia, ústavný súd považuje za potrebné osobitne akcentovať, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy), pretože tieto závisia od konkrétnych okolností toho-ktorého prípadu. Ústavnému súdu teda z ústavnoprávneho hľadiska neprináleží prehodnocovať názor súdu o dôvodnosti podaného návrhu

na nariadenie (zrušenie) neodkladného opatrenia, ale jeho úlohou je len skúmať, či v tomto konaní boli rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať rovnako ako iné rozhodnutia predovšetkým zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (m. m. IV. ÚS 136/2014, IV. ÚS 332/2018, II. ÚS 427/2020). Všeobecný súd je povinný pri rozhodovaní o neodkladných opatreniach poskytnúť ochranu nielen tomu, kto sa vydania takého opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje (m. m. IV. ÚS 257/2010).

8. Ústavný súd pritom opakovane zdôrazňuje, že k prieskumu súdnych rozhodnutí v rodinnoprávných veciach pristupuje zvlášť zdržanlivo, pretože rozhodovanie v týchto právnych veciach sa odvíja od zisťovania a posudzovania skutkových okolností a otázok pred všeobecnými súdmi, ktoré ústavný súd s ohľadom na svoje postavenie nemôže nahrádzať. Práve všeobecné súdy totiž majú vzhľadom na svoju nezastupiteľnú osobnú skúsenosť vyplývajúcu z bezprostredného kontaktu s účastníkmi konania a inými osobami zúčastnenými na konaní a z ich znalosti rodinnej situácie vytvorené najlepšie podmienky na vykonanie dokazovania, zistenie skutočného stavu veci (§ 35 Civilného mimosporového poriadku) a spravodlivé rozhodnutie vo veci reflektujúce predovšetkým najlepší záujem maloletého dieťaťa v súlade s čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa [porovnaj uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 1551/20 z 23. júna 2020 a sp. zn. III. ÚS 1283/20 zo 16. júna 2020, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bronda proti Taliansku z 9. 6. 1998, č. sťažnosti 22430/93, bod 59].

9. Z napísaného tak vyplýva, že povaha neodkladného opatrenia a tiež predmet samotného konania vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa zužuje celkový priestor pre kasačný zásah ústavného súdu. Nie je však vylúčené, že i v predmetnom konaní môže dôjsť k porušeniu práv účastníkov konania, ktoré dosahuje ústavnoprávnu intenzitu. Prieskumná právomoc ústavného súdu sa v takom prípade sústreďuje len na posúdenie toho, či napadnuté rozhodnutie o neodkladnom opatrení nepredstavuje extrémne rozhodnutie založené na svojvôli, resp. iným zásadným spôsobom nezasahuje do základného práva účastníka na súdnu ochranu.

10. Z týchto východísk ústavný súd vychádzal aj pri posudzovaní predostretých sťažnostných námietok, avšak pochybenie ústavnoprávnej intenzity v prerokúvanej veci maloletého sťažovateľa neidentifikoval.

11. Z relevantných častí napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd sa nestotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie o potrebe nariadenia ďalšieho neodkladného opatrenia v súlade s návrhom matky. Krajský súd nepovažoval za nevyhnutnú opätovnú ingerenciu súdu do pomerov účastníkov, keďže podľa jeho názoru nedošlo k takej relevantnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu (rozšírenie) dosiaľ upraveného styku s maloletým sťažovateľom. Podľa názoru krajského súdu totiž nedochádza k neprimeranému zásahu do práv matky ani maloletého sťažovateľa a ich vzájomný styk je zabezpečený neodkladným opatrením okresného súdu nariadeným 3. novembra 2021. V tomto smere akcentoval, že aktuálne prebieha konanie vo veci samej, v ktorom okresný súd po vykonaní náležitého dokazovania rozhodne o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému sťažovateľovi (bod 7 napadnutého uznesenia).

12. Je tak zrejmé, že pre rozhodnutie krajského súdu bola relevantná tá skutočnosť, že styk matky s maloletým sťažovateľom upravený neodkladným opatrením okresného súdu sp. zn. 21P/203/2021 z 3. novembra 2021 sa pravidelne realizuje, takže nehrozí narušenie vzájomných citových väzieb medzi maloletým a jeho matkou. Z tohto dôvodu odvolací súd uzavrel, že nariadenie matkou požadovaného neodkladného opatrenia nie je namieste, keďže nebola osvedčená naliehavosť ďalšej zmeny (rozšírenia) styku bez prítomnosti otca maloletého. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že prítomnosť otca pri realizácii styku matky s maloletým sťažovateľom bola vyžadovaná práve v dôsledku závažných problémov matky s alkoholom a jej následným nevyspytateľným správaním, ktoré boli podrobne opísané v uznesení okresného súdu z 3. novembra 2021. Pre ústavný súd bolo v prerokovanej veci podstatné to, že neodkladné opatrenie nenahrádza meritórne rozhodnutie súdu a jeho cieľom nie je definitívna (konečná) úprava rodičovských práv a povinností, ale iba zabezpečenie kontaktu matky s maloletým sťažovateľom. Potrebou ďalšej prítomnosti otca pri styku sa preto bude musieť konajúci súd zaoberať v prebiehajúcom konaní vo veci samej, v ktorom o tejto otázke rozhodne po vykonaní potrebného dokazovania, majúc pritom na zreteli najlepší záujem maloletého sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o tvrdenie, že napadnuté uznesenie nerešpektuje právo matky na rovnocenný a pravidelný styk s jej synom, ale zohľadňuje len rodičovské práva otca, ústavný súd uvádza, že táto námietka nemá v danom prípade relevanciu, keďže ústavný súd, rozhodujúc o ústavnej sťažnosti maloletého sťažovateľa, posudzuje ústavnú akceptovateľnosť napadnutého uznesenia iba z pohľadu, či nebolo zasiahnuté do jeho ústavných práv, a nie do práv jeho matky.

14. Ústavný súd tak uzatvára, že v danom prípade nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o ústavnej konformite namietaného uznesenia krajského súdu. Námietky sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu nesignalizujú takú príčinnú súvislosť medzi nimi a označenými právami, ktorá by zakladala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

15. Keďže ústavný súd nezistil, že by závery krajského súdu premietnuté do napadnutého uznesenia boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či v nesúlade s platnou právnou úpravou, pričom odôvodnenie napadnutého uznesenia je primerané tomu, že ide o rozhodnutie o neodkladnom opatrení, odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“) pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy:

16. Ústavný súd súčasne dospel k záveru, že v rozhodovaní krajského súdu o neodkladnom opatrení nebolo zistené ani také pochybenie, ktoré by mohlo indikovať možnosť porušenia v ústavnej sťažnosti označeného základného práva maloletého sťažovateľa hmotného charakteru podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, preto aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

17. V závere ústavný súd už len dodáva, že ústavná sťažnosť obsahuje taktiež formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom je totiž počnúc 15. novembrom 2018 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu